

Plumeria alba (White frangipani)

Classification-

Kingdom- Plantae

Division- Magnoliophyta

Class- Magnoliopsida

Order- Gentianales

Family- Apocynaceae

Genus- *Plumeria*

Species- *alba*

Habitat- Native to Central America and the Caribbean, widely cultivated in tropical and subtropical regions around the world, especially in gardens, temples, and as an ornamental street tree.

Morphology- *Plumeria alba* is a small to medium-sized deciduous tree growing up to 6–8 meters tall. It has a thick, fleshy trunk and succulent branches. Leaves are large, oblong to elliptical, and arranged alternately, with a smooth surface and prominent veins. The fragrant flowers are white with a yellow center, typically 5-petaled and trumpet-shaped, blooming in clusters. Flowering occurs mainly during the warmer months.

Economic Importance-

Widely planted as an ornamental tree for its fragrant and attractive flowers
Flowers used in religious ceremonies, garlands, and traditional rituals

प्लुमेरिया अल्बा (सफ़ेद चंपा)

वर्गीकरण -

जगत – पादप

विभाग – मैग्नोलियोफाइटा

वर्ग – मैग्नोलियोप्सिडा

क्रम – जेन्टियनेल्स

कुल – एपोसाइनेसी

जाति – प्लुमेरिया

प्रजाति – अल्बा

आवास (Habitat):

यह वृक्ष मध्य अमेरिका और कैरेबियाई क्षेत्र का मूल निवासी है। इसे उष्णकटिबंधीय और उपोष्णकटिबंधीय क्षेत्रों में बड़े पैमाने पर सजावटी पौधे के रूप में उगाया जाता है, विशेषकर बगीचों, मंदिरों और सड़कों के किनारे।

आकृति-विज्ञान (Morphology):

Plumeria alba एक छोटा या मध्यम आकार का पर्णपाती वृक्ष है, जो 6–8 मीटर तक ऊँचाई प्राप्त कर सकता है। इसका तना मोटा और रसदार होता है, और शाखाएँ भी मोटी और कोमल होती हैं। पत्तियाँ बड़ी, अंडाकार से दीर्घवृत्त आकार की, चिकनी और प्रमुख नसों वाली होती हैं। फूल सफ़ेद रंग के होते हैं जिनका मध्य भाग पीला होता है। ये सुगंधित, पाँच पंखुड़ियों वाले और तुरही के आकार के होते हैं तथा गुच्छों में खिलते हैं। फूल मुख्यतः गर्मियों में खिलते हैं।

आर्थिक महत्व (Economic Importance):

इसकी सुंदर और सुगंधित पुष्पों के कारण इसे सजावटी वृक्ष के रूप में लगाया जाता है। फूलों का उपयोग धार्मिक अनुष्ठानों, मालाओं और पारंपरिक रीति-रिवाजों में किया जाता है।

ਪਲੂਮੇਰੀਆ ਅਲਬਾ (ਚੰਪਾ)

ਵਰਗੀਕਰਨ-

ਰਾਜ – ਪੰਜੇ

ਵਿਭਾਗ – ਮੈਗਨੋਲਿਓਫਾਈਟਾ

ਵਰਗ – ਮੈਗਨੋਲਿਓਪਸਿਡਾ

ਕ੍ਰਮ – ਜੈਨਸੀਅਨਲੇਸ

ਪਰਿਵਾਰ – ਏਪੋਸਾਈਨੇਸੀ

ਜੀਨਸ – ਪਲੂਮੇਰੀਆ

ਪ੍ਰਜਾਤੀ – ਅਲਬਾ

ਆਵਾਸ (Habitat):

ਇਹ ਦਰੱਖਤ ਮੱਧ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਰੇਬੀਆਈ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੇਸੀ ਹੈ। ਇਹ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਉੱਤਸ਼ਣੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਉੱਤਸ਼ਣੀ ਹਵਾਮਾਨ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਗੀਚਿਆਂ, ਮੰਦਰਾਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਕੰਡਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸੁਸ਼ੋਭਤ ਪੌਦੇ ਵਜੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਕਾਰ ਰਚਨਾ (Morphology):

Plumeria alba ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਾਂ ਦਰਮਿਆਨਾ ਕੱਦ ਦਾ ਪੱਤਝੜ ਦਰੱਖਤ ਹੈ, ਜੋ ਲਗਭਗ 6–8 ਮੀਟਰ ਉੱਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਲੱਕੜੀ ਮੋਟੀ ਅਤੇ ਰਸਦਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੱਤੇ ਵੱਡੇ, ਲੰਮੇ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਫੁੱਲ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੀਲੀ ਝਲਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜ ਪੱਖੁੜੀਆਂ ਵਾਲੇ, ਸੁਗੰਧਤ ਅਤੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਵਾਂਗ ਖਿੜਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਖਿੜਦੇ ਹਨ।

ਆਰਥਿਕ ਮਹੱਤਤਾ (Economic Importance):

ਇਸਦੇ ਸੋਹਣੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਫੁੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਸਜਾਵਟੀ ਪੌਦੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫੁੱਲ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ, ਮਾਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਤੇਹਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।